HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

27 martie 2012*

„Articolul 82 CE — Întreprindere de servicii poștale care ocupă o poziție dominantă și are o obligație de serviciu universal în ceea ce privește distribuirea unei anumite corespondențe adresate — Aplicarea unor prețuri reduse în raporturile cu anumiți foști clienți ai unui concurent — Lipsa unor elemente de probă privind intenția — Discriminare prin prețuri — Prețuri reduse și selective — Excludere efectivă sau probabilă a unui concurent — Impact asupra concurenței și, ca urmare a acestui fapt, asupra consumatorilor — Justificare obiectivă”

În cauza C-209/10,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Højesteret (Danemarca), prin decizia din 27 aprilie 2010, primită de Curte la 3 mai 2010, în procedura

Post Danmark A/S

împotriva

Konkurrencerådet,

cu participarea:

Forbruger-Kontakt a-s,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul V. Skouris, președinte, domnii A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, președinți de cameră, domnii A. Rosas, A. Ó Caoimh (raportor), L. Bay Larsen, T. von Danwitz, A. Arabadjiev și E. Jarašiūnas, judecători,

avocat general: domnul P. Mengozzi,

grefier: doamna C. Strömholm, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 1 martie 2011,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru Post Danmark A/S, de S. Zinck, advokat, de T. Lübbig, Rechtsanwalt, și de N. Westergaard, advokat;

— pentru Forbruger-Kontakt a-s, de P. Stig Jakobsen, advokat;

* Limba de procedură: daneza.

— pentru guvernul danez, de C. Vang, în calitate de agent, asistat de O. Koktvedgaard, advokat;

— pentru guvernul ceh, de M. Smolek, de T. Müller și de V. Štencel, în calitate de agenți;

— pentru guvernul italian, de G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de F. Arena, avvocato dello Stato;

— pentru Comisia Europeană, de B. Gencarelli și de U. Nielsen, precum și de K. Mojzesowicz, în calitate de agenți;

— pentru Autoritatea de Supraveghere AELS, de X. Lewis și de M. Schneider, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 24 mai 2011,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolului 82 CE.

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Post Danmark A/S (denumită în continuare „Post Danmark”), pe de o parte, și Konkurrencerådet (Consiliul Concurenței), pe de altă parte, cu privire la prețurile acordate de Post Danmark în favoarea a trei foști clienți ai concurentului său, Forbruger-Kontakt a-s (denumită în continuare „Forbruger-Kontakt”).

Acțiunea principală și întrebările preliminare

3 Post Danmark și Forbruger-Kontakt sunt, în Danemarca, primii doi cei mai importanți operatori în sectorul distribuției corespondenței neadresate (reclame, cărți de telefon, ghiduri, ziare locale și regionale etc.). Potrivit deciziei de trimitere, acest sector este liberalizat în întregime și nu intră sub incidența legislației daneze privind serviciile poștale. În cauza principală, este cert că piața relevantă poate fi limitată la cea a distribuției corespondenței neadresate în Danemarca.

4 La data faptelor în discuție în acțiunea principală, Post Danmark deținea monopolul distribuției scrisorilor și coletelor adresate care nu depășeau o anumită greutate, fiindu-i atribuită, în temeiul dreptului exclusiv de distribuție, o obligație de serviciu universal de distribuire a corespondenței adresate cu o greutate inferioară acestei limite. În acest scop, întreprinderea menționată dispunea de o rețea de distribuție la nivel național, care era utilizată și pentru distribuirea corespondenței neadresate.

5 Forbruger-Kontakt, entitate a grupului de presă Søndagsavisen a-s, are ca obiect de activitate principal distribuirea corespondenței neadresate. La data faptelor în discuție în acțiunea principală, aceasta crease o rețea de distribuție cu acoperire cvasinațională, în special prin achiziționarea unor întreprinderi de distribuție mai mici.

6 Până în 2004, grupurile SuperBest, Spar și Coop, întreprinderi din sectorul marii distribuții, erau clienți importanți ai Forbruger-Kontakt. Spre sfârșitul anului 2003, Post Danmark a încheiat contracte cu aceste trei grupuri, fiindu-i încredințată distribuția corespondenței neadresate a acestora din urmă începând cu 1 ianuarie 2004.

7 Înainte de a încheia un contract cu Post Danmark, grupul Coop desfășurase negocieri atât cu această întreprindere, cât și cu Forbruger-Kontakt. Ofertele propuse de cei doi operatori menționați erau comparabile din perspectiva prețului, cea aparținând Post Danmark fiind puțin mai scăzută.

8 Ca urmare a unei plângeri depuse de Forbruger-Kontakt, Konkurrencerådet a concluzionat, prin decizia din 29 septembrie 2004, că Post Danmark abuzase de poziția sa dominantă pe piața daneză a distribuției corespondenței neadresate prin practicarea unei politici orientate spre rabaturi destinate să fidelizeze clientela, pe de o parte, aplicând prețuri și rabaturi diferite clienților săi (practică pe care Konkurrencerådet a calificat-o drept „discriminare accesorie prin prețuri”) și, pe de altă parte, prin practicarea în raporturile cu foștii clienți ai Forbruger-Kontakt a unor tarife diferite de cele aplicate clientelei sale deja existente, fără a putea justifica aceste diferențe considerabile în ceea ce privește condițiile sale tarifare și de rabaturi prin rațiuni legate de costuri (practică pe care Konkurrencerådet a calificat-o drept „discriminare principală prin prețuri”).

9 Instanța de trimitere arată că, deși prețul propus grupului Coop nu îi permitea Post Danmark să acopere „costurile totale medii”, acesta îi permitea să acopere „costurile marginale medii”.

10 Potrivit Post Danmark, contractul încheiat cu grupul menționat a permis realizarea unor economii de scară considerabile, datorate în special faptului că acest contract avea ca obiect cinci lanțuri din cadrul acelui grup, respectiv până la cinci plicuri pe locuință. În această privință, în decizia de trimitere se arată că, între 2003 și 2004, costurile de distribuire de către Post Danmark a corespondenței neadresate s-au diminuat cu 0,13 DKK pe articol expediat.

11 Konkurrencerådet a apreciat însă că, pentru analiza costurilor, acest element era lipsit de relevanță în aprecierea de ansamblu a politicii de prețuri aplicate de Post Danmark în raporturile cu grupul Coop. Astfel, pe de o parte, criteriul întemeiat pe realizarea unor economii de scară nu ar figura în politica generală de tarife și de rabaturi, de reduceri și de promoții practicată de Post Danmark și, pe de altă parte, diminuarea marginală a costurilor de distribuire a mai multor plicuri la una și aceeași locuință nu ar fi legată de faptul că plicurile sunt trimise de unul și același expeditor.

12 Prin decizia din 1 iulie 2005, Konkurrenceankenævnet (Comisia de contestații în domeniul concurenței) a confirmat decizia adoptată de Konkurrencerådet la 29 septembrie 2004.

13 În plus, Konkurrenceankenævnet a confirmat o decizie a Konkurrencerådet din 24 noiembrie 2004 prin care se constata că nu putea fi dovedită intenția Post Danmark de a elimina concurența și că, în consecință, această întreprindere nu abuzase de poziția sa dominantă pe piața distribuției corespondenței neadresate prin practicarea unor prețuri de ruinare.

14 Deciziile menționate adoptate de Konkurrencerådet și de Konkurrenceankenævnet au devenit definitive în măsura în care prin acestea se constata, pe de o parte, inexistența unui abuz de poziție dominantă rezultat din prețuri de ruinare și, pe de altă parte, existența unui astfel de abuz ca urmare a unei politici de „discriminare accesorie prin prețuri” în raporturile cu ceilalți clienți ai Post Danmark decât grupurile SuperBest, Spar și Coop.

15 În măsura în care aceste decizii priveau un abuz de poziție dominantă ca urmare a unor prețuri reduse și selective aplicate în raporturile cu aceste din urmă grupuri, ele au fost atacate de Post Danmark la Østre Landsret (Curtea Regională din Est).

16 Prin decizia din 21 decembrie 2007, această din urmă instanță a confirmat aceleași decizii ale Konkurrencerådet și ale Konkurrenceankenævnet în măsura în care prin acestea se constatase că Post Danmark săvârșise un abuz de poziție dominantă pe piața daneză a distribuției corespondenței neadresate prin practicarea, în anii 2003 și 2004, în raporturile cu foștii clienți ai Forbruger-Kontakt, a unei politici de prețuri diferite de cea aplicată propriei clientele deja existente, fără a putea justifica această diferență prin rațiuni legate de costuri.

17 Post Danmark a declarat recurs la instanța de trimitere împotriva respectivei decizii a Østre Landsret. Aceasta a arătat în special că, potrivit criteriilor care rezultă din Hotărârea din 3 iulie 1991, AKZO/Comisia (C-62/86, Rec., p. I-3359), astfel cum ar fi fost „modificate” prin Decizia 2001/354/CE

a Comisiei din 20 martie 2001 privind o procedură de aplicare a articolului 82 din Tratatul CE (cazul COMP/35.141 – Deutsche Post AG) (JO L 125, p. 27), tarifele acordate grupului Coop pot fi considerate abuzive numai dacă poate fi dovedită intenția de a elimina un concurent. În schimb, Konkurrencerådet a susținut că intenția de a exclude un concurent nu se impune în mod imperativ pentru ca practica de prețuri selective, inferioare costurilor totale medii, dar superioară costurilor marginale medii, să constituie abuz de poziție dominantă.

18 În aceste condiții, Højesteret a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 82 CE trebuie interpretat în sensul că practica unei întreprinderi din sectorul serviciilor poștale, care deține o poziție dominantă și care are o obligație de serviciu universal, de a aplica reduceri selective de prețuri la un nivel mai scăzut decât costurile totale medii ale întreprinderii, dar mai ridicat decât costurile sale marginale medii poate fi considerată o practică de excludere abuzivă dacă se dovedește că prețurile nu sunt stabilite la un astfel de nivel cu intenția de a elimina un concurent?

2) În cazul în care răspunsul la prima întrebare este că reducerea selectivă de prețuri în condițiile descrise în cuprinsul acestei întrebări poate reprezenta, în anumite împrejurări, o practică de excludere abuzivă, care sunt împrejurările pe care instanța națională trebuie să le rețină?”

Cu privire la întrebările preliminare

19 Prin intermediul întrebărilor formulate, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească care sunt împrejurările în care o politică de prețuri reduse, aplicate în raporturile cu anumiți foști clienți ai unui concurent de către o întreprindere care ocupă o poziție dominantă, trebuie considerată o practică de excludere abuzivă care contravine articolului 82 CE și, în special, dacă constatarea unei astfel de practici se poate întemeia pe unica împrejurare că prețul aplicat unui singur client de întreprinderea care ocupă o poziție dominantă se situează la un nivel inferior costurilor totale medii pe care le implică activitatea în cauză, dar superior costurilor marginale medii aferente acesteia.

20 Din jurisprudență reiese că articolul 82 CE vizează nu numai practicile care cauzează un prejudiciu imediat consumatorilor, ci și pe cele care le cauzează un prejudiciu prin faptul că aduc atingere concurenței (Hotărârea din 17 februarie 2011, TeliaSonera Sverige, C-52/09, Rep., p. I-527, punctul 24 și jurisprudența citată). Acest ultim sens este cel în care trebuie interpretată sintagma „practică de excludere abuzivă” care figurează în întrebările preliminare.

21 Dintr-o jurisprudență constantă rezultă că constatarea existenței unei astfel de poziții dominante nu implică în sine nicio critică față de întreprinderea în cauză (a se vedea Hotărârea din 9 noiembrie 1983, Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin/Comisia, 322/81, Rec., p. 3461, punctul 57, precum și Hotărârea din 16 martie 2000, Compagnie maritime belge transports și alții/Comisia, C-395/96 P și C-396/96 P, Rec., p. I-1365, punctul 37). Astfel, articolul 82 CE nu are nicidecum drept scop să împiedice o întreprindere să dobândească, prin propriile sale merite, poziția dominantă pe o piață (a se vedea în special Hotărârea TeliaSonera Sverige, citată anterior, punctul 24). Această dispoziție nu urmărește nici să garanteze că rămân pe piață concurenți mai puțin eficienți decât întreprinderea care ocupă o poziție dominantă.

22 Astfel, nu orice efect de excludere aduce în mod necesar atingere concurenței (a se vedea prin analogie Hotărârea TeliaSonera Sverige, citată anterior, punctul 43). Prin definiție, concurența bazată pe merite poate conduce la dispariția de pe piață sau la marginalizarea concurenților mai puțin eficienți și, așadar, mai puțin interesanți pentru consumatori în special din punctul de vedere al prețurilor, al ofertei, al calității sau al inovării.

23 Potrivit unei jurisprudențe de asemenea constante, revine întreprinderii care deține o poziție dominantă o răspundere specială de a nu aduce atingere prin comportamentul său unei concurențe efective și nedenaturate pe piața internă (a se vedea Hotărârea din 2 aprilie 2009, France Télécom/Comisia, C-202/07 P, Rep., p. I-2369, punctul 105 și jurisprudența citată). În cazul în care existența unei poziții dominante își are originea într-un fost monopol legal, această împrejurare trebuie luată în considerare.

24 În această privință, trebuie de asemenea amintit că articolul 82 CE vizează în special comportamentele unei întreprinderi care ocupă o poziție dominantă care au ca efect, în detrimentul consumatorilor, să împiedice menținerea gradului de concurență existent pe piață sau dezvoltarea acestei concurențe prin recurgerea la mijloace diferite de cele care guvernează o concurență normală pe baza prestațiilor operatorilor economici (a se vedea în acest sens Hotărârile AKZO/Comisia, punctul 69, și France Télécom/Comisia, punctele 104 și 105, citate anterior, și Hotărârea din 14 octombrie 2010, Deutsche Telekom/Comisia, C-280/08 P, Rep., p. I-9555, punctele 174, 176 și 180, precum și jurisprudența citată).

25 Astfel, articolul 82 CE interzice între altele unei întreprinderi care ocupă o poziție dominantă să pună în aplicare practici care produc efecte de excludere a concurenților săi considerați la fel de eficienți precum aceasta și care îi consolidează poziția dominantă prin recurgerea la alte mijloace decât cele care țin de o concurență bazată pe merite. Din această perspectivă, nu orice concurență prin prețuri poate fi considerată, așadar, legală (a se vedea în acest sens Hotărârile AKZO/Comisia, punctele 70 și 72, France Télécom/Comisia, punctul 106, precum și Deutsche Telekom/Comisia, punctul 177, citate anterior).

26 Pentru a determina dacă întreprinderea care deține o poziție dominantă a exploatat în mod abuziv această poziție prin aplicarea practicilor sale tarifare, trebuie să fie apreciate toate împrejurările și să se examineze dacă aceste practici urmăresc să priveze cumpărătorul de posibilitatea de a-și alege sursele de aprovizionare sau să restrângă această posibilitate, să blocheze accesul concurenților pe piață, să aplice partenerilor comerciali condiții inegale la prestații echivalente, creându-le astfel acestora un dezavantaj concurențial, sau să întărească poziția dominantă printr-o concurență denaturată (Hotărârea Deutsche Telekom/Comisia, citată anterior, punctul 175 și jurisprudența citată).

27 În Hotărârea AKZO/Comisia, citată anterior, în care trebuia să se stabilească dacă o întreprindere practicase prețuri de ruinare, Curtea a statuat, în primul rând, la punctul 71 din această hotărâre, că prețurile inferioare mediei costurilor „variabile” (cu alte cuvinte, cele care variază în funcție de cantitățile produse) trebuie considerate, în principiu, abuzive întrucât se prezumă că, prin aplicarea unor astfel de prețuri, o întreprindere care ocupă o poziție dominantă nu urmărește nicio altă finalitate economică în afara aceleia de a-și elimina concurenții. În al doilea rând, Curtea a statuat, la punctul 72 din aceeași hotărâre, că prețurile inferioare mediei costurilor totale, dar superioare mediei costurilor variabile, trebuie considerate abuzive atunci când sunt stabilite în cadrul unui plan care are drept scop eliminarea unui concurent.

28 Astfel, pentru a aprecia caracterul licit al unei politici de prețuri reduse aplicate de o întreprindere care ocupă o poziție dominantă, Curtea a recurs la criterii întemeiate pe o comparare a prețurilor în cauză și a anumitor costuri suportate de întreprinderea dominantă, precum și pe strategia acesteia (a se vedea Hotărârile AKZO/Comisia, punctul 74, și France Télécom/Comisia, punctul 108, citate anterior).

29 În ceea ce privește existența unei eventuale strategii anticoncurențiale a Post Danmark, din dosar reiese că plângerea aflată la originea acțiunii principale se baza pe eventualitatea potrivit căreia, printr-o politică de prețuri reduse care viza anumiți clienți importanți pentru concurentul său, Post Danmark l-ar fi putut elimina pe acesta din urmă de pe piața relevantă. Or, astfel cum reiese din decizia de trimitere, nu s-a putut dovedi că Post Danmark avusese intenția de a-l exclude pe acest concurent.

30 În plus, contrar argumentației guvernului danez, care prezintă în cadrul prezentei proceduri observații în susținerea concluziilor formulate de Konkurrencerådet în acțiunea principală, faptul că o practică a unei întreprinderi care ocupă o poziție dominantă poate, asemenea politicii de prețuri din acțiunea

principală, să fie calificată drept „discriminare prin prețuri”, și anume aplicarea unor prețuri diferite unor clienți diferiți sau unor categorii diferite de clienți pentru produse sau servicii care implică aceleași costuri sau, dimpotrivă, aplicarea unui preț unic unor clienți pentru care costurile ofertei variază, nu poate, în sine, să sugereze prezența unei practici de excludere abuzive.

31 În speță, reiese din dosar că, pentru a efectua o comparație prețuri/costuri, autoritățile daneze din domeniul concurenței nu au recurs la noțiunea „costuri variabile”, menționată în jurisprudența rezultată în urma pronunțării Hotărârii AKZO/Comisia, citată anterior, ci la o altă noțiune, și anume la cea pe care aceste autorități au desemnat-o prin sintagma „costuri marginale”. În această privință, rezultă în special din observațiile scrise ale guvernului danez, precum și din răspunsurile sale scrise la întrebările adresate de Curte, că autoritățile respective au definit „costurile marginale” drept „costurile menite să dispară pe termen scurt sau mediu (între trei și cinci ani) dacă Post Danmark ar înceta să exercite activitatea de distribuție de corespondență neadresată”. În plus, acest guvern a arătat că „costurile totale medii” au fost, la rândul lor, definite drept „costuri marginale medii la care a fost adăugată o parte, stabilită prin evaluare, a costurilor comune ale Post Danmark legate de activitățile străine obligației de serviciu universal”.

32 Or, astfel cum guvernul menționat a arătat în răspunsurile sale scrise la aceste întrebări, acțiunea principală este caracterizată prin existența unor costuri semnificative aferente atât activităților care intră sub incidența obligației de serviciu universal a Post Danmark, cât și activității de distribuție a corespondenței neadresate. Aceste costuri „comune” se datorează în special faptului că, la data faptelor în discuție în acțiunea principală, Post Danmark utiliza, în esență, aceeași infrastructură și același personal atât pentru activitatea de distribuire a corespondenței neadresate, cât și pentru cea care îi era rezervată în temeiul obligației sale de serviciu universal corespunzătoare anumitor trimiteri adresate. Același guvern subliniază că, potrivit Konkurrencerådet, întrucât activitatea de distribuire de către Post Danmark a corespondenței neadresate utiliza „resurse comune ale circuitului de distribuire” al acesteia, costurile activităților care intră sub incidența obligației de serviciu universal ar putea fi reduse într-o perioadă cuprinsă între trei și cinci ani dacă Post Danmark ar înceta distribuția de corespondență neadresată.

33 În aceste condiții, reiese din dosar, în special din cuprinsul punctelor 148-151 și 200 din decizia Konkurrencerådet din 24 noiembrie 2004 menționată la punctul 13 din prezenta hotărâre, că, în vederea evaluării costurilor pe care aceasta le-a calificat drept „marginale medii”, Konkurrencerådet a luat în considerare nu numai costurile fixe și variabile care pot fi atribuite exclusiv activității de distribuire a corespondenței neadresate, ci și elemente calificate drept „costuri variabile comune”, „75 % din costurile datorate unor capacități logistice comune imputabile”, precum și „25 % din costurile comune neimputabile”.

34 Trebuie arătat că, în împrejurările specifice din cauza principală, o astfel de metodă de atribuire pare să vizeze identificarea esenței costurilor imputabile activității de distribuire a corespondenței neadresate.

35 La finalul acestei evaluări, s-a constatat în special că prețul propus grupului Coop nu permitea Post Danmark să acopere costurile totale medii imputate activității globale de distribuire a corespondenței neadresate, ci îi permitea să acopere costurile marginale medii aferente respectivei activități, astfel cum au fost evaluate de autoritățile daneze din domeniul concurenței.

36 În plus, este cert că, în speță, prețurile propuse grupurilor Spar și SuperBest au fost evaluate la un nivel superior acelor costuri totale medii, astfel cum fuseseră evaluate de autoritățile menționate. În aceste condiții, nu se poate concluziona că astfel de prețuri au efecte anticoncurențiale.

37 În ceea ce privește prețurile aplicate în raporturile cu grupul Coop, o politică de prețuri precum cea în discuție în acțiunea principală nu poate fi calificată drept practică de excludere abuzivă pentru simplul motiv că prețul aplicat unui singur client de întreprinderea care ocupă o poziție dominantă se situează la un nivel inferior costurilor totale medii imputate activității în cauză, dar superior costurilor marginale medii aferente acesteia, astfel cum au fost fiecare evaluate în cauza principală.

38 Astfel, în măsura în care întreprinderea care ocupă o poziție dominantă își stabilește prețurile la un nivel care acoperă, în esență, costurile pe care le implică comercializarea produsului sau furnizarea prestării de servicii în discuție, un concurent la fel de eficient precum această întreprindere va avea, în principiu, posibilitatea de a face concurență acestor prețuri fără a se expune unor pierderi insuportabile pe termen lung.

39 Revine instanței de trimitere sarcina de a aprecia împrejurările pertinente din cauza principală în lumina constatării care figurează la punctul anterior din prezenta hotărâre. În orice caz, trebuie să se arate că din dosarul de care a dispus Curtea rezultă printre altele că Forbruger-Kontakt și-a putut menține rețeaua de distribuție în pofida pierderii volumului de corespondență furnizat de cei trei clienți în cauză și că, în cursul anului 2007, a putut recupera corespondența grupului Coop, precum și pe cea a grupului Spar de la acel moment.

40 În cazul în care, la finalul acestei aprecieri, instanța de trimitere ar trebui să constate însă existența unor efecte anticoncurențiale datorate comportamentului Post Danmark, trebuie amintit că o întreprindere care ocupă o poziție dominantă poate justifica acțiuni susceptibile să intre sub incidența interdicției prevăzute la articolul 82 CE (a se vedea în acest sens printre altele Hotărârea din 14 februarie 1978, United Brands și United Brands Continentaal/Comisia, 27/76, Rec., p. 207, punctul 184, Hotărârea din 6 aprilie 1995, RTE și ITP/Comisia, C-241/91 P și C-242/91 P, Rec., p. I-743, punctele 54 și 55, precum și Hotărârea TeliaSonera Sverige, citată anterior, punctele 31 și 75).

41 În special, o asemenea întreprindere poate demonstra, în acest scop, fie că comportamentul său este necesar în mod obiectiv (a se vedea în acest sens Hotărârea din 3 octombrie 1985, CBEM, 311/84, Rec., p. 3261, punctul 27), fie că efectul de excludere pe care îl generează poate fi contrabalansat sau chiar depășit de avantaje în termeni de eficacitate care profită deopotrivă consumatorilor (Hotărârea din 15 martie 2007, British Airways/Comisia, C-95/04 P, Rep., p. I-2331, punctul 86, și Hotărârea TeliaSonera Sverige, citată anterior, punctul 76).

42 În această ultimă privință, revine întreprinderii care ocupă o poziție dominantă sarcina de a demonstra că câștigurile în termeni de eficacitate care pot rezulta din comportamentul avut în vedere neutralizează efectele prejudiciabile probabile asupra concurenței și asupra intereselor consumatorilor pe piețele afectate, că aceste câștiguri în termeni de eficacitate au fost sau pot fi realizate datorită acelui comportament, că acesta din urmă este indispensabil pentru realizarea respectivelor câștiguri și că el nu elimină o concurență efectivă prin înlăturarea tuturor sau a majorității surselor existente de concurență actuală sau potențială.

43 În speță, cu privire la considerațiile preluate la punctul 11 din prezenta hotărâre, este suficient să se arate că simplul fapt că un criteriu care se întemeiază în mod expres pe câștigurile în termeni de eficacitate nu figura printre elementele care reies din baremele de preț aplicate de Post Danmark nu poate justifica refuzul de a lua în considerare, dacă este cazul, astfel de câștiguri în materie de eficacitate, cu condiția ca existența reală și întinderea acestora să fie stabilite în conformitate cu cerințele care figurează la punctul 42 din prezenta hotărâre.

44 Ținând seama de ansamblul considerațiilor de mai sus, trebuie să se răspundă la întrebările adresate că articolul 82 CE trebuie interpretat în sensul că nu se poate considera că o politică de prețuri reduse aplicate în raporturile cu anumiți foști clienți importanți ai unui concurent de către o întreprindere care ocupă o poziție dominantă constituie o practică de excludere abuzivă pentru simplul motiv că prețul aplicat de respectiva întreprindere unuia dintre acești clienți se situează la un nivel inferior costurilor totale medii imputate activității în cauză, dar superior costurilor marginale medii aferente acesteia, astfel cum au fost evaluate în procedura aflată la originea cauzei principale. Pentru a aprecia existența unor efecte anticoncurențiale în împrejurări precum cele din cauza menționată, trebuie să se examineze dacă această politică de prețuri, lipsită de o justificare obiectivă, are ca rezultat excluderea efectivă sau probabilă a acestui concurent, în detrimentul concurenței și, ca urmare a acestui fapt, al intereselor consumatorilor.

Cu privire la cheltuielile de judecată

45 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară:

Articolul 82 CE trebuie interpretat în sensul că nu se poate considera că o politică de prețuri reduse aplicate în raporturile cu anumiți foști clienți importanți ai unui concurent de către o întreprindere care ocupă o poziție dominantă constituie o practică de excludere abuzivă pentru simplul motiv că prețul aplicat de respectiva întreprindere unuia dintre acești clienți se situează la un nivel inferior costurilor totale medii imputate activității în cauză, dar superior costurilor marginale medii aferente acesteia, astfel cum au fost evaluate în procedura aflată la originea cauzei principale. Pentru a aprecia existența unor efecte anticoncurențiale în împrejurări precum cele din cauza menționată, trebuie să se examineze dacă această politică de prețuri, lipsită de o justificare obiectivă, are ca rezultat excluderea efectivă sau probabilă a acestui concurent, în detrimentul concurenței și, ca urmare a acestui fapt, al intereselor consumatorilor.

Semnături